

MC
LA MOSTRA
DE CINEBAIX

MCBAIX

Del **22** d'abril
al **3** de maig
de **2020**

Festival de cinema
llatinoamericà

mostra.cinebaix.cat
#mostracinebaix2020

/ Pepa Ràfols

**EDICIÓ ESPECIAL
EN LÍNIA**
Sala 7
CineBaix
virtual

Una **Amèrica Llatina** queer encara no és possible

Els desequilibris socials i les violències estructurals, físiques o psicològiques predominen en la nova i virtual edició del Festival de Cinema Llatinoamericà de CineBaix

La religió esdevé una màquina de generació de dolor al drama 'Temblores'

Ignasi Franch @ignasifranch

Enguany, i atesa la dramàtica situació sanitària, el Festival de Cinema Llatinoamericà de CineBaix es reconfigura amb una celebració 100% en línia. Neix la Sala 7, el CineBaix virtual, per acollir la difusió d'una quinzena de llargmetratges i mantenir l'esdeveniment mitjançant internet davant la impossibilitat actual de fer-ho en clau presencial. El festival retorna amb una programació que serveix per acostar-se, a través d'imatges reveladores, a molts problemes del món real; començant pels abusos extractivistes copsats per Marc Gavalda a *Punta de lanza*, una mirada documental al medi ambient bolivià i els seus boscos amenaçats per projectes urbanitzadors i concessions comercials.

Dins de la secció "Fet per dones" hi trobem el primer llargmetratge de la realitzadora Antonella Sudasassi Fumiss, *El despertar de las hormigas*. La realitzadora de Costa Rica perfila el retrat d'una dona i del seu entorn

familiar. Isa és una mare de dues filles que no desitja un nou embaràs. En realitat, però, sembla que a ningú li importa gaire la seva opinió, com s'especifica en una trobada familiar que delimita el terreny de joc en què es mourà la narració: el de la dona incompresa i gens respectada, de qui se sobreentén que accepta les decisions de l'espòs i que prioritza les tasques domèstiques per sobre de la seva feina com a cosidora.

SUDASASSI NO PREM L'ACCELERADOR

Després d'aquest inici revelador d'una realitat androcèntrica, la cineasta no ofereix una escalada d'humiliacions extremes, sinó que explora un degoteig constant, crispant, de desconsideracions. Les copsa amb un dispositiu estètic que pot reflectir la bellesa d'uns rajos de sol o d'un rostre, però que no sembla insistir a embellir artificialment l'entorn dels personatges ni tampoc a subratllar les seves misèries. L'autora esquitxa

aquest relat silenciosament reivindicatiu amb petites fugues al·lucinatòries oníriques, i sorprèn amb un desenllaç peculiar. *El despertar de las hormigas* desassossega sense acabar d'ennuegar.

Més plàcid és el visionament de *De nuevo otra vez*, que tracta dels neguits existencials d'una mare jove que no se sent còmoda amb les maternitats i paternitats tal com les havien viscut moltes persones de generacions prèvies. L'actriu, guionista i directora Romina Paula explora aquesta problemàtica -una mena de crisi dels trenta i dubtes en l'amor incondicional i absorbent cap a la seva parella i el seu fill- a través d'una pel·lícula agredolça amb les portes obertes a un cert humor irònic.

El drama d'època *Insumisas* tracta de dones durament enfrontades a un sistema social. Laura Cazador i Fernando Pérez inspiren la seva ficció en allò que es coneix d'una figura històrica real: la metgessa suïssa Enriqueta Faber, que va fingir ser un

home per exercir la seva professió a la Cuba del segle XIX. Una quotidianitat d'ocultacions acabarà esclatant amb un cas legal que comportarà una pena de presó: cap dona havia d'aconseguir ocupar espais socials històricament masculins.

Insumisas no és l'única pel·lícula provinent de l'illa caribenya que es presentarà a l'edició d'enguany del festival. També es difondrà *Un traductor*, que tracta de la participació d'un professor de literatura en l'acollida d'infants soviètics provinents de l'acident nuclear de Txernòbil.

LA SOCIETAT I EL SEXE QUE NO ÉS HETEROSEXUAL

El film de Cazador i Pérez explica una història sobre masclismes que arriba envernissada d'una certa iconografia queer, atès que la seva protagonista adopta maneres de vestir i de comportar-se usualment reservades als homes. Altres obres del festival se centren en la persistència de les discriminacions per motius d'orientació sexual i altres problemàtiques que tenen a veure amb el qüestionament d'una norma social consistent

Enguany el festival se celebra 100% en línia

en l'existència de dos gèneres clarament diferenciats i una sola manera de relacionar-los: l'heterosexualitat.

El film veneçolà *Yo, imposible* és una ficció dramàtica, potenciada per flaixos de testimonialisme documental, que tracta de la realitat extremadament poc coneguda de la intersexualitat. Ariel és una noia jove que pateix grans dolors en el seu primer coit. La realitzadora Patricia Ortega ens explica una història de dificultats múltiples gens inversemblant: una noia tímida, treballadora no qualificada i submissa d'una indústria tèxtil molt poc lucrativa, està encara més condicionada pel càncer que pateix la seva mare. L'acumulació de vulnerabilitats justifica que el relat tingui quelcom d'agonístic.

A estones sòrdida, molt sovint incòmoda, *Yo, imposible* escenifica desequilibris intimíssims. El tarannà discret de la seva protagonista dificulta que es produeixin grans esclats de conflictivitat social explícita. El drama guatemalenc *Temblores*, en canvi, ens situa en el bell mig d'un terratrèmol relacional. És una nit plujosa i ha succeït alguna cosa molt greu en el si d'una família benestant i religiosa. La foscor, la grave-

tat, els sobreentesos i les al·lusions poc clares provoquen que el drama comenci desenvolupant-se com una pel·lícula de suspens. A poc a poc, l'audiència descobreix el motiu del daltabaix: Pablo, casat i amb dues filles, ha iniciat una relació amorosa amb un altre home.

Aquesta proposta de Jayro Bustamante (*Ixcánul*, *La llorona*) pot considerar-se un film denúncia i un drama de tesi molt acurat en la forma, precís en el muntatge i que defuig la idealització del seu protagonista-víctima. El cineasta dibuixa Pablo com un home torturat que veu compromès el seu futur personal, familiar i laboral. Quasi tot el seu entorn, amb l'excepció del pacient i amant Francisco, ha iniciat una dinàmica punitiva (la mare del protagonista confessa que demana a Déu que pateixi per forçar-lo a assumir la pretesa normalitat heterosexual). A *Temblores*, la família conservadoríssima i la religió condemnatòria són maquinàries generadores de dolor, sempre sota la promesa d'un altre món millor més enllà de la vida mundana. La proposta sembla apuntar a enemics més estructurals que els parents concrets del protagonista, atès que fa especial esment dels cultes evangèlics i el seu gust per les *teràpies* que patologitzen les sexualitats no normatives.

La de Bustamante no és l'única pel·lícula de la mostra en què la família burgesa surt mal parada. *Algunas bestias*, del xilè Jorge Riquelme Serrano (*Camaleón*), retrata uns dies de convivència d'una família en una illa. La trobada no és únicament lúdica: el matrimoni de mitjana edat vol

convèncer el pare i la mare d'ella -persones adinerades- que inverteixin per convertir la propietat en una casa turística. A poc a poc van emergint els ressentiments viscuts amb hipocresia variable, els classismes ferotges... i uns secrets terribles que provoquen esglai, però que esdevenen impunes pel poder que atorga l'acumulació de capital. Riquelme signa una obra de

'Temblores' ens situa al bell mig d'un terratrèmol relacional

visionat dur, amb escenes que posen a prova la capacitat de resistència de l'espectadora. El conjunt té quelcom de barreja d'*El àngel exterminador* i *Funny games*. *Algunas bestias*, però genera horror sense necessitat de girs sobrenaturals ni d'irrupcions d'assassinats en sèrie.

LES VIOLÈNCIES PERDURABLES

La també xilena *Araña* tracta de traumes més col·lectius. El seu inici és impactant: un home veu que un jove roba una bossa de mà, persegueix el responsable amb el cotxe i l'atropella mortalment. El justicier resulta ser un membre desaparegut i considerat mort d'una organització feixista que s'oposava al govern Allende abans de la irrupció de la dictadura militar de Pinochet. A diferència de Gerardo,

que ha viscut en la clandestinitat, dos antics companys han prosperat socialment i ara tenen interès a escombrar sota la catifa de la història (o entre els engranatges de la psiquiatria reclusiva) l'existència d'aquest antic aliat que intenta construir un nou grup feixista amb el jovent.

Monos també tracta de joves. Aquesta estilitzadíssima pel·lícula sembla una variació d'*El senyor de les mosques* i el seu jovent lliure i potencialment embrutit pel desig de poder. El realitzador Alejandro Landes trasllada aquesta narrativa a un context de guerrilles i de captació militaritzant d'adolescents a la Colòmbia en conflicte armat. La bellesa dels paisatges naturals, capturada de manera suggeridora per Landes i el seu equip, fricciona amb la brutalitat que arriben a exercir molts dels protagonistes. L'alternança i mescla d'ingenuïtats juvenils amb situacions extremes de captivitat, clandestinitat i mort violenta arriba a ser pertorbadora.

El film equatorià *La mala noche* aborda altres terrors i violències estructurals. En aquest cas, explora el tràfic i la prostitució de dones i nenes. Una treballadora sexual sembla viure en unes certes condicions de comoditat, fins que una visita inesperada li recorda les cadenes invisibles i els deutes econòmics que la relacionen amb un proxeneta violent. Per motius argumentals, el drama es va acostant als terrenys d'un thriller que manté sota control les temptacions efectistes. I coincideix temàticament amb un èxit moderat del Hollywood indie recent: *En realidad, nunca estuviste aquí*.

Bellesa visual i violència guerrillera al film colombià 'Monos'

Cinema per a **tots els públics** entre la crispació política

La viabilitat comercial del setè art a l'Argentina està molt vinculada amb un audiovisual 'pop' organitzat al voltant de l'"star system" nacional i usualment mancat d'intencions crítiques

Ignasi Franch @ignasifranch

De vegades pot arribar a semblar que la visibilitat del cinema argentí al món és cosa de família. Concretament, de la família Darín: Ricardo Darín, famós per la seva participació a *El secreto de sus ojos* o a molts altres films, i el seu fill conegut artísticament com a Chino Darín (*La noche de los 12 años*, *Durante la tormenta*). El patriarca de la nissaga ha participat en els tres darrers llargmetratges produïts al seu país que han estat nominats a l'Oscar. I una vintena de pel·lícules protagonitzades per ell han superat l'apreciable xifra de les 100.000 espectadores a l'Estat espanyol (deu d'elles han recaptat més de dos milions d'euros). Amb excepcions com *El ciudadano ilustre*, el cinema argentí comercial que triomfa a les nostres pantalles és gairebé sinònim de Ricardo Darín.

Hem pogut veure l'actor porteny a tota mena de films, des d'intrigues (*Tesis sobre un homicidio*) fins a drames agredolços (*Truman*); però és potser el rostre visible d'un cert cinema generalista, de vegades bastant sentimental (cal recordar els primers èxits internacionals de Juan José Campanella: *El mismo amor, la misma lluvia*, *El hijo de la novia*) i quasi sempre notòriament argentí fins a fregar el pintoresquisme. Es tracta d'un audiovisual que intenta ser per a tots els públics en un país políticament crispat.

FILMS MITJANS EN UN PAÍS SENSE CLASSES MITJANES

Aquestes produccions es dirigeixen a una classe mitjana, a allò que el semiòleg Roland Barthes denominava "cultura burgesa", i que sol demanar ficcions controlades que no soscavin el sistema ideològic imperant. Però aquest estratègia social està minvant arreu del món, també a l'Argentina posterior al *corralito* i les seves crisis perdurables. Un estudi difós l'any 2019 per la Fundació Mediterrània - IERAL, vinculada històricament amb l'antic ministre Domingo Cavallo, mostrava una tendència a la convergència entre les

Ricardo Darín (a l'esquerra), rostre referencial del cinema argentí més exportable

'Familia sumergida' és un exemple de cinema d'autoria que ha triomfat en festivals

rendes mitjanes i les rendes baixes del país: les primeres tenen uns ingressos només 1,7 vegades superiors al llindar de la pobresa.

Paral·lelament, i també com en molts altres estats, perilla l'existència d'un cinema mitjà, que no maneja els enormes pressupostos de les grans produccions ni s'ha d'autolimitar econòmicament (i, sovint, creativament) com les produccions més independents i *low cost*. Com a Corea del Sud, Hong Kong o l'Estat espanyol, la producció es dualitza. Al mateix Hollywood ja han arribat les retallades en aquells títols que no

Perilla l'existència d'un cinema mitjà argentí sense grans pressupostos

aspiren a competir amb el nombre limitat de produccions que aspiren a rondar els mil milions de dòlars de recaptació: les darreres entregues de

Resident Evil i *Underworld*, o la darrera aventura del Richard Langdon d'*El codi Da Vinci*, van costar la meitat que les seves predecessores.

A falta de les inversions multimilionàries que requereix l'hegemònic cinema d'acció fantàstica, l'audiovisual argentí comercialment ambiciós es fonamenta en el carisma d'una sèrie d'interprets que "any rere any acumulen més arrugues", com comentava preocupat el periodista Ezequiel Boetti al diari *Página 12*. A parer de Boetti, la desconexió amb les noves generacions de públic dificultaria l'existència d'un cinema comercial autòcton relativament car que sigui sostenible gràcies al mercat interior. Els règims de coproducció, especialment amb l'Estat espanyol però també amb el Brasil, Xile o l'Estat francès, han servit per complementar aquestes limitacions, gràcies al repartiment de la inversió i a una capacitat superior de penetrar en segons i tercers mercats.

ELS DIVERSOS CINEMES NACIONALS

Parlàvem de cinema argentí comercial. L'adjectiu és important, perquè el cinema d'autoria i orientat a l'exhibició en festivals internacionals mostra una salut creativa que no depèn del rostre de cap actor concret. Aquesta certa plurali-

Luis Puenzo
(a l'esquerra), actual
president de l'INCAA,
amb el ministre de
Cultura argentí
/ Ministeri de Cultura
argentí

tat no pot sorprendre, atès que la cinematografia nacional volta sostingudament els 200 llargmetratges produïts cada any. El país llatinoamericà se situaria en un segon graó pel que fa a producció fílmica, juntament amb l'Estat francès, l'Estat espanyol, Mèxic o Itàlia, sempre a una distància considerable de l'Índia, la Xina, els Estats Units, el Japó i Corea del Sud.

De fet, en els darrers anys, el teixit de festivals barceloní viu un cert idil·li amb l'Argentina. El 2018, el premi al millor llargmetratge del

El cinema d'autoria mostra una salut que no depèn de noms concrets

festival L'Alternativa es va atorgar a *El silencio es un cuerpo que cae*, un treball que parteix de vestigis de la vida del pare de la seva realitzadora per explorar els silencis familiars i les repressions socials i polítiques durant la dictadura militar. I el 2019, el drama familiar amb escapatòries surrealistes *Familia sumergida* va rebre tant el premi Talents com el premi de la Crítica del festival D'A. Altres títols com *Teatro de guerra*, de Lola Arias, també han estat molt ben rebuts en cercles especialitzats.

Quan es tracta d'arribar a les sales comercials, però, Darín i companyia manen. I, amb ells, ho fa un cinema molt competent professionalment, però al qual han extirpat els ullals crítics. La recent *La odisea de los giles* pot servir com a exemple. El film

ens parla d'un grup d'amics i veïns que es disposen a invertir els seus estalvis per fer cooperativista un magatzem abandonat que podria reactivar el teixit econòmic de la zona. El *corralito* provoca que es volatilitzin els seus estalvis, però les persones perjudicades troben una oportunitat per a la revenja.

Dirigida per Sebastián Borensztein, la pel·lícula és una sol·vent narració que barreja la comèdia i el cinema d'atracs amb un peu en l'humor i l'altre en l'acció i la intriga, pot resultar perfectament efectiva. Com a revisió de la història, però, no solament resulta inevitablement incompleta sinó també miop. N'emana l'habitual sensibilitat antipolítica que amara tants títols de cinema comercial d'arreu del nostre món neoliberal. Els personatges no van ser exactament perjudicats pel fenomen col·lectiu del *corralito* bancari, d'orígens complexos i incòmodament relacionats amb el receptari de mesures que el Fons Monetari Internacional o el Banc Mundial promocionaven a l'Amèrica Llatina, sinó que van ser estafats per persones concretes.

Com si fos una proposta del vell Hollywood censurat, els problemes de *La odisea de los giles* no es plantegen en termes estructurals o sistèmics sinó que tenen noms i cognoms concrets (en forma de polítics corruptes). El consol arriba gràcies a una rebequeria que no canvia gran cosa i que continua assumint la perspectiva fatalista de l'argentí tòpic, que considera inevitable la corrupció. L'explosió de malestar, com els representats a la comèdia episòdica *Relatos salvajes*, pren una forma *sanitaritzada*: mostrar un descontentament que no molesta i que no és conflictiu. Coses del cinema per a tots els públics d'avui i d'ahir, de l'Argentina i de més enllà.

EL SECTOR EN PEU DE GUERRA

L'anterior etapa de l'ens que s'encarrega de distribuir les ajudes públiques a l'audiovisual, l'Institut de Cinematografia i Arts Visuals (INCAA) a l'Argentina, va generar diversos malestars entre el teixit de cineastes independents i acusacions de connivència amb les grans empreses del sector. Per a DOCA, una associació de documentalistes, l'INCAA macrista s'alineava "amb els interessos d'una productora [...] que rep diners públics, no per recuperar la inversió, sinó com a simple lucre". Algunes denúncies en aquest sentit poden recordar a la reforma dels ajuts a l'audiovisual sota el govern d'Aznar: la vinculació entre ajuts i resultats comercials no protegia les produccions culturalment arriscades, sinó que premiava amb diners públics les obres que ja eren rendibles al mercat.

El triomf d'Alberto Fernández a les eleccions presidencials augurava un nou clima, menys liberal i més proteccionista, pel que fa als ajuts a la cinematografia. La crisi sanitària i econòmica provocada per la COVID-19, però, ha enrarit l'ambient. El nou president de l'INCAA, el cineasta Luis Puenzo (*La historia oficial*), havia estat nomenat el passat mes de desembre. Sense temps per marcar perfil propi, s'ha trobat amb una situació excepcional. I ha respost durament a la patronal d'exhibidores, que demanaven exempcions fiscals per compensar l'ensorrament de l'activitat.

Puenzo va reaccionar iradament a la idea que pogués quedar afectat l'impost del 10% de les entrades venudes, un dels ajuts públics puntals a la creació fílmica: "Aquest impost el paguen els espectadors quan adquireixen entrades de cinema, i els exhibidors únicament són agents de percepció d'aquesta recaptació que no els pertany. S'ha d'assenyalar que, en els mesos previs a la pandèmia, el cinema va vendre més entrades que els anys anteriors, i que no hi ha cap motiu perquè reclamin, no entenc a qui, quedar-se amb aquests diners". Mentrestant, la gestió de l'equip macrista de l'INCAA s'ha judicialitzat amb denúncies de desviament i malversament de fons.

'La odisea de los giles',
una comèdia de
malestars populars
controlats

cartellera

Xile
(2019)

98 min

Thriller

VOE

Dissabte 2 i
diumenge 3
de maig

Algunas bestias

Jorge Riquelme

L'Alejandro i l'Ana porten la seva família de vacances a una petita illa del sud de Xile, però en realitat el que busquen és que els seus pares, la Dolores i l'Antonio, els ajudin i inverteixin a restaurar la casa de fusta que hi ha a l'illa per convertir-la en un hotel com el seu nou negoci. Tot sembla anar perfecte fins que el Nicolás, un local encarregat de transportar les coses i persones fins a l'illa, desapareix i deixa la família atrapada a l'illa.

Araña

Andrés Wood

Xile, inicis dels anys setanta. La Inés, el Justo i el Gerardo són tres joves que formen part d'un violent grup d'extrema dreta i nacionalista que vol enderrocar el govern de Salvador Allende. En el fragor d'aquesta lluita, es veuen embolicats en un arriscat i apassionat triangle amorós i cometen un crim polític que els separa per sempre.

[accés restringit]

Xile,
Argentina
i Brasil
(2019)

105 min

Crim,
drama,
thriller

VOSE

Dijous 23 i
divendres
24 d'abril

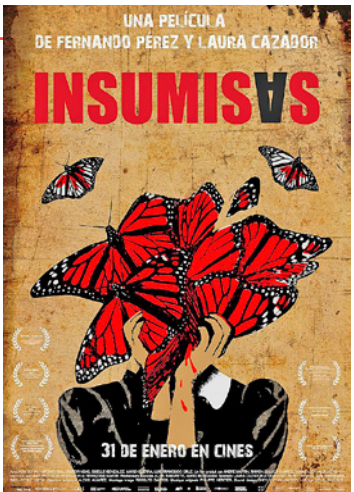
Cuba i Suïssa
(2019)

94 min

Drama

VOE

Del dijous 23
d'abril al
diumenge
3 de maig

Insumisas

Laura Cazador i
Fernando Pérez

1819. Enrique Faber, metge cirurgià suís, arriba a Cuba per trobar el seu fill, segrestat per una de les seves ties. Davant les ruïnes d'un cafetar, comprova amb horror que tots dos han mort en una revolta d'esclaus. Establert a Baracoa, l'Enrique va comprenent gradualment la complexa i contradictòria societat cubana. Però tres anys després del seu matrimoni amb Juana de León, queda al descobert la seva veritable identitat: l'Enrique és, en realitat, una dona que s'ha vestit d'home per poder exercir la medicina. Enviada a la presó, l'Enriqueta Faber s'enfronta al judici més escandalós de la història colonial cubana.

Colòmbia,
Argentina,
Holanda,
Alemanya,
Suècia,
Uruguai,
EUA, Suïssa
i Dinamarca
(2019)

102 min

Aventura,
drama, thriller

VOE

Del dijous 23
d'abril al diumenge
3 de maig

Monos

Alejandro
Landes

Al cim d'una imponent muntanya, a Colòmbia. El que a primera vista sembla un campament d'estiu, resulta ser un campament paramilitar on vuit nens guerrillers nomenats Los Monos conviuen sota l'atenta mirada d'un sergent. La seva única missió és tenir cura de la doctora Sara Watson, una dona americana que han pres com a ostatge. Quan la missió comença a perillar, la confiança entre ells començarà a posar-se en dubte.

Bolívia
(2020)

70 min

Documental

VOSE

Del dijous 23
d'abril al
diumenge 3
de maig

Punta de lanza

Marc Gavalda

L'Amazònia nord de Bolívia està al punt de mira de projectes extractivistes que amenacen els pobles que n'han custodiat els boscos. Noves carreteres, exploracions sísmiques i concessions forestals avancen selva endins, acorralant els territoris del poble tacana. Enmig d'aquest avanç, l'aparició de pobles en aïllament voluntari podria capgirar la partida.

Temblores

Jayro Bustamante

El Pablo es podria descriure com el pare model, afectuós amb els seus dos fills, amb una feina acomodada, pacient amb la seva dona i practicant de l'església evangèlica; però la seva vida perfecta comença a esfondrar-se quan es permet ser ell mateix i s'enamora d'un home. Enfrontat a la seva família i a creences contra el seu autèntic ésser, el Pablo s'enfronta a la intolerància de la societat i de la seva pròpia família quan és forçat a internar-se en un centre de teràpia de conversió sexual si vol seguir veient els seus fills.

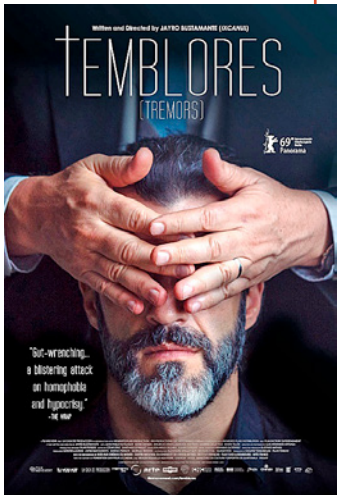
Guatemala,
Estat
francès i
Luxemburg
(2019)

107 min

Drama

VOE

Dimecres
22 d'abril

[accés restringit]

fet per dones

Cuba i
Canadà
(2018)

107 min

Drama

VOE

**Del dissabte
25 al dimecres
29 d'abril**

Un traductor

Rodrigo Barriuso i
Sebastián Barriuso

Com a conseqüència de l'accident nuclear de Txernòbil, en Malin, un professor de literatura russa de la Universitat de l'Havana, és separat de la seva família i la seva feina a fi de ser reassignat com a traductor entre els metges cubans i els nens que comencen a arribar de l'URSS per rebre tractament per exposició a la radiació. Arrencat de l'abstracte món acadèmic dins de l'implacable món de la medicina, en Malin ha de trobar una solució per evitar la seva creixent depressió.

Estat
espanyol
(2019)

73 min

Documental

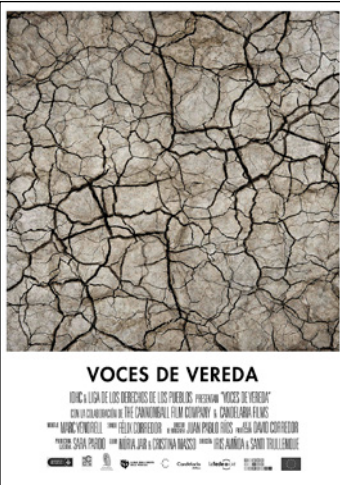
VOSE

**Del dijous
23 d'abril al
diumenge
3 de maig**

Voces de Vereda

Iris Aviñoa i Santi
Trullenque

El documental mostra un retrat coral d'una petita comunitat de l'orient colombià, La Cooperativa, protagonista directa del procés de pau actual i de les més de cinc dècades de conflicte armat. Els habitants, a través de les seves històries, records, punts de vista, anècdotes, somnis, el seu dia a dia i els seus plans de futur, reflexionen sobre els impactes de la implementació de l'actual acord de pau entre el govern i les FARC-EP, i dels avenços que ja es comencen a veure, però també dels retrocessos i de com superar els obstacles presents i futurs des d'un punt de vista comunitari.

Perú, Estat
espanyol,
EUA, Xile
(2019)

97 min

Drama

VOSE

Canción sin nombre

Melina León

És la història de Georgina Condori, una música andina. El seu bebè acabat de néixer desapareix misteriosament. Enmig del caos polític de l'època, Pedro Campos, un jove periodista de Lima, es posa a càrrec de la investigació i emprèn al seu costat la desesperada recerca.

Del dijous 23 d'abril al diumenge 3 de maig

Cuidar entre terres

Berta Camprubí, Anna Celma, Meritxell Rigol,
Núria Gebellí, Estel·la Marcos i Montse Giralt

La María treballa d'interna, cuida 24 hores una persona gran a Tarragona, amb el cap posat a tenir cura del seu pare a l'altra banda de l'Atlàntic. La Lucelly cuida, des del bon dia fins al petó de bona nit, la filla d'una família de ciutat, mentre les seves creixen al camp. La Luz Myriam necessita que la seva mare cuidi les netes i així ella poder seguir lluitant en defensa del riu Magdalena ara que, desplaçada del territori on pescava, subsisteix com a treballadora de la llar.

Del dijous 23 al dilluns 27 d'abril

Colòmbia,
El Salvador
i Catalunya
(2019)

49 min

Documental

VOE

Argentina
(2019)

84 min

Drama

VOE i
VOSE

De nuevo otra vez

Romina Paula

La Romina decideix tornar a Buenos Aires, a casa de la seva mare, Mónica, després de donar-se un temps amb el seu xicot i pare del seu fill de tres anys, Ramon. Treballant com a professora d'alemany, la Romina ha de tornar a aprendre qui era abans de ser mare, tornar a connectar amb algú que sembla no conèixer, però que segueix latent entre les parets de casa de la seva mare.

Del dijous 23 d'abril al diumenge 3 de maig

El despertar de las hormigas

Antonella Sudasassi Fumiss

La Isa és modista i viu amb la seva família en un petit poble de Costa Rica. El seu espòs, Alcides, desitja que tinguin un tercer fill: un nen. La Isa, però, no vol un altre embaràs. Vol enfocar-se en la feina i ja en té més que prou amb la seva vida amb dues filles. Fins ara, mai ha qüestionat el seu paper dins de la família. No obstant això, quan s'adona que l'Alcides no sembla que escolti i persisteix amb el seu desig de tenir un tercer fill, veu que alguna cosa ha de canviar.

Del dijous 30 d'abril al divendres 1 de maig

Costa Rica
i Estat
espanyol
(2019)

94 min

Drama

VOE

Equador
i Mèxic
(2019)

95 min

Drama, thriller

VOE

La mala noche

Gabriela Calvache

Després de dos anys de trobades clandestines, un tímid cirurgià s'ha enamorat d'una dama de companyia. Però un accident li deixarà descobrir que ella no és la persona que creia, sinó una dona amb un perillós present que la persegueix, tant a ella com a altres dones, i que acabarà atrapant-lo també a ell.

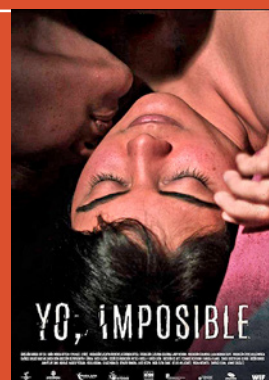
Del dijous 23 d'abril al diumenge 3 de maig

Yo, imposible

Patricia Ortega

L'Ariel és una jove modista religiosa que, després d'una relació sexual fallida, descobreix el secret que des de sempre la seva família porta intentant amagar: quan va néixer era intersexual, però, després d'una cirurgia correctiva, la van criar com una nena. Ara es troba que ha de prendre una decisió: continuar amb la seva vida com a dona, acceptada socialment però reprimida, o viure com a intersexual i suportar que la societat la jutgi per això.

Del dijous 23 d'abril al diumenge 3 de maig

Veneçuela
i Colòmbia
(2018)

86 min

Drama

VOE

La revolta social de Xile, **tenyid**

El moviment feminista té un fort protagonisme en el procés polític i social que travessa el país des de l'octubre i vol ser decisiu de cara al plebiscit per a la nova Constitució

Meritxell Freixas @MeritxellFr
Santiago de Xile

Noies de 13, 14 i 15 anys saltant els torniquets del metro. Joves i adultes participant en la primera línia dels enfrontaments amb la policia. Voluntàries dels serveis de salut o jurídics que ajuden les persones manifestants que requereixen emergències mèdiques o assessorament legal. *Mares caputxa* que preparen menjar i porten aliments al jovent que es manifesta cada divendres. Observadores de drets humans que han recorregut les places i carrers de Santiago en plena repressió policial. Expertes, polítiques i activistes que han aportat al disseny d'un nou procés cons-

Dos milions de dones es van manifestar a Santiago el passat 8-M

tituent amb perspectiva de gènere. La llista podria continuar.

Són moltes les formes com milers de dones s'han organitzat des del 18 d'octubre per participar de la revolució social xilena. El moviment feminista ha penetrat amb força en el context de les protestes i ha sacsejat consciències. El 8-M va ser-ne la prova més fefaent. Segons les convocants, més de dos milions de dones van manifestar-se a Santiago. La policia va reduir les xifres a 150.000 i el govern les va deixar en més de 800.000. Fos com fos, les imatges aèries de l'Alameda -avinguda principal de la ciutat- totalment desbordada al llarg dels quatre quilòmetres de recorregut van esvaïr qualsevol intent de reduir la mobilització feminista més massiva que s'ha viscut al país fins avui.

Moltes dones es van sentir convocades per primera vegada a un moviment que fins llavors creien que no era cosa seva. L'esclat social, que ha instal·lat lemes com "Fins que la dignitat sigui cos-

tum", ha despertat moltes dones, que s'han adonat que la desigualtat que des de fa cinc mesos es denuncia a les places i carrers encara és més profunda per a elles. Ho pateixen cada dia amb uns sistemes de pensions i de salut que les discrimina, la bretxa salarial, el sostre de vidre, etc., a més de la violència masclista en forma d'abusos de tota

mena, violacions o assetjaments, entre d'altres. "Lamentablement, les dones, en la nostra biografia, arrosseguem experiències similars de violència i precarietat. És això el que és comú en totes i també el que ens convoca de forma massiva", explica Rosario Olivares, una de les portaveus de l'Assemblea Feminista Plurinacional.

LA POLITITZACIÓ DE LAS TESIS

Hi ha dues fites protagonitzades pel moviment feminista que les activistes consideren claus en el camí cap a la revolta d'octubre. D'una banda, l'anomenat "Maig feminista" de 2018 que van protagonitzar les estudiants d'instituts i universitats per reclamar una educació no sexista i denunciar

La performance famosa internacionalment 'El violador eres tú' feta a Xile, davant de les comissaries dels Carabineros (Elena Bulet)

la de lila

la violència a l'interior dels centres educatius. Van ser dos mesos d'ocupacions que van afectar pràcticament totes les universitats públiques i privades del país. L'altre, el 8-M de 2019, que per primera vegada va ser massiu i totalment transversal.

“A partir del 2018 es comença a gestar un procés de politització de moltes

dones. Es creen espais feministes dins de diversos oficis i professions, com la xarxa d'advocades feministes, professores feministes, historiadores feministes, politòlogues feministes, etc.”, comenta Daniela López, advocada del despatx AML Defensa Mujeres, especialitzat en la defensa dels drets de les dones davant la Justícia.

En l'esclat social del 18 d'octubre que es manté fins avui, hi conflueixen moltes demandes a part de les del moviment feminista. Des del 2016, les organitzacions socials pressionen amb força per canviar el sistema de pensions, de salut, les polítiques d'habitatge, el model extractivista o el sistema educatiu -en aquest cas els reclams al carrer havien començat el 2011. Demandes que s'acaben resumint en una consigna que fa setmanes ressona als carrers en forma de pintades, pancartes o crits: “No són 30 pesos, són 30 anys”. “El retorn a la democràcia a Xile es caracteritza per un pacte entre la dreta i els partits de la Concertació [socialdemocràcia], basat en una política d'acords que comporta l'exclusió de les majories socials en benefici de l'interès

Un dels èxits ha estat garantir la redacció paritària de la nova Constitució

empresarial i per protegir el model neoliberal”, comenta Daniela López.

Les mobilitzacions segueixen marcades durament per la repressió policial. El Ministeri de Justícia registra més de 26.000 detingudes. Tot i que les xifres oficials de persones mortes no s'actualitza tan sovint com caldria, es calcula que hi ha una quarantena de víctimes fatals. Segons l'Institut Nacional de Drets Humans (INDH), un organisme independent del govern de torn, les manifestacions han deixat quasi 4.000 persones ferides, més de 400 de les quals per lesions oculars. Hi ha 490 casos de dones i nenes víctimes de violacions als drets humans i un 26% són per tortura amb violència sexual.

El 25 de novembre, quan es commemorava el Dia Internacional per l'Eliminació de la Violència contra les Dones, un col·lectiu de quatre dones

fins aleshores desconegut per a la majoria de xilenes -Las Tesis- posava el focus en aquesta violència, accentuada des de l'esclat social però suportada per totes des de molt abans: “Amb la performance de Las Tesis el moviment feminista fa un salt de politització”, indica López. “Passa d'assenyalar la violència individual de l'agressor a desvelar la violència estructural; explica com la reproducció de la desigualtat, la precarietat i l'explotació radica en l'Estat, les seves institucions i el model econòmic”, afegeix l'experta.

UN PROCÉS CONSTITUENT PARITARI

L'últim gran èxit del moviment ha estat garantir la paritat de gènere en la redacció de la nova Constitució. El 26 d'abril, la ciutadania decidirà en un plebiscit si vol una nova carta magna i el mecanisme per elaborar-la. Des que es va anunciar la convocatòria, activistes, expertes i polítiques van fer un front comú per aprovar un projecte de llei que blindi un procés constituent que tindrà la mateixa representació de dones que d'homes. Un fet que convertirà a Xile en el primer país a posar en marxa un procés constituent paritari. “Hem tingut un rol protagonista, articulador, creatiu, territorial, sectorial i profundament democràtic que impugna les formes tradicionals de fer política”, assegura Rosario Olivares.

Si, tal com indiquen les enquestes, el poble xilè aposta per un canvi de la Constitució per posar fi al text actual -heretat de la dictadura de Pinochet- i aposta per fer-ho a través de representants de la societat civil i sense parlamentaris, a l'octubre s'escolliran les 155 persones que escriuran el nou marc constitucional del país sud-americà. “Amb la paritat no s'acaba la lluita; ara caldrà apropiat-se del contingut de la Constitució: posar sobre la taula la crisi de cures, la divisió sexual del treball (a escala mundial, però a Xile s'aguditza per l'extrema mercantilització), les condicions bàsiques de vida, etc.”, afirma López. Les activistes senten que, per fi, seran protagonistes d'un procés històric. Una disputa en què caminen de la mà de la resta d'actors socials i d'una nova ciutadania, molt més empoderada, que vol recuperar els seus drets i el que fa mesos que reclamen: dignitat.

Amb frau o sense, Bolívia camina cap a noves eleccions

Enmig de la controvèrsia sobre si es va produir un cop d'estat o no, el 3 de maig se celebraran nous comicis, als quals no es podrà presentar Evo Morales

Berta Camprubí @bertacamprubi
Bogotà

Han passat cinc mesos des que als carrers de La Paz cremaven *whipalas*, símbol dels pobles originaris de l'Amèrica Llatina. Cinc mesos des que Bolívia va viure l'esclat social i polític més important de l'última dècada, del qual va resultar un canvi precipitat de correlació de forces: la renúncia forçada d'Evo Morales que portava catorze anys al poder, l'assumpció d'una presidenta interina o *de facto*- ultraconservadora, i almenys 34 persones mortes per la revolta als carrers del mes de novembre.

Mentre l'expresident, després de passar per Mèxic, segueix exiliat a l'Argentina, el seu partit, el Moviment al Socialisme (MAS), encara té el control de l'Assemblea Legislativa Plurinacional -tot i que l'executiu està en mans de la ultracatòlica Jeanine

Áñez. Finalment, s'han convocat unes eleccions pel 3 de maig en les quals, per ara, el favorit és Luis Arce Catacora, candidat del MAS.

El desenvolupament dels fets des de la celebració de les darreres eleccions generals del 20 d'octubre s'expliquen des de molts punts de vista. Cada acció és interpretable, però hi ha una seqüència d'esdeveniments decisiva: la interrupció en l'escrutini preliminar de vots i el recompte oficial posterior que evitava pels pèls que Morales se sotmetés a una segona volta electoral van indignar aquelles bolívianes que no estaven disposades a viure cinc anys més amb el mateix rostre al govern. Tant les partidàries del principal candidat opositor, Carlos Mesa -qui es presenta de nou al maig-, com les que bàsicament s'oposaven -des de sectors conservadors i d'extrema dreta però també des de sectors populars antineoliberals- a la re-re-reelecció d'Evo Morales van esclatar en massives protestes en desenes de ciutats del país

Protestes massives després del resultat electoral a Bolívia que va donar pas al cop d'estat contra Evo Morales

per permetre la pacificació i el manteniment de l'estabilitat pel bé de la nostra Bolívia". Les mirades es diversifiquen a l'hora d'interpretar aquest suggeriment de l'exèrcit i a l'hora de considerar l'entrada en acció de grups armats o pseudomílicies ultracatòliques xenòfobes, sobretot de la regió de Santa Cruz de la Sierra, liderades per Luis Fernando Camacho -qui serà candidat a les eleccions de maig. La ràpida i confusa successió d'accions i decisions que portaren Evo Morales a renunciar i sortir del país també es qüestionen fins avui. Des de la perspectiva de la periodista boliviana Zulema Alanes, "Evo va ordenar la renúncia dels parlamentaris propis que el podien succeir quan va decidir fugir del país i autoexiliar-se, a l'expectativa que l'Assemblea Legislativa rebutgés la seva renúncia i generés les condicions per al seu retorn. Però això no es va donar".

Des d'aquest punt de vista, que comparteixen diversos sectors socials, acadèmics i activistes progressistes, a partir d'aquest punt Morales i el MAS van optar per una estratègia més agressiva, ordenant cercar les ciutats i en alguns casos, com a El Alto, activant la consigna de guerra civil. És aleshores que Añez va mobilitzar les forces armades per intentar controlar la situació, amb el resultat d'un mínim de 30 morts en tot el conflicte. Un altre gran sector de veus progressistes

A l'octubre, el rostre de Morales amb la paraula "frau" decorava parets i diaris

andí en conèixer els resultats oficials de les eleccions. A Sucre o a Potosí cremaven les seues del Tribunal Suprem Electoral. El 21 d'octubre, el rostre de Morales amb la paraula "frau" decorava parets i diaris.

Partidàries del MAS i la població que defensava l'Estat plurinacional també van sortir als carrers, llestes per a la confrontació. El següent actor a entrar en escena van ser les forces armades, i ho van fer amb aquest missatge: "Suggerim al president de l'Estat que renunciï al seu mandat

en un sentit ampli, com la d'Adriana Guzman, feminista comunitària qui va treballar al viceministeri d'igualtat d'oportunitats del govern de Morales, consideren que tota la seqüència de fets va ser un "cop d'estat racista, patriarcal i eclesiàstic".

Guzman, qui al març va estar a Barcelona fent una crida a la solidaritat amb el poble bolivià, va denunciar

amb preocupació les circumstàncies actuals del territori bolivià: "Amb el cop, tenim un cercol mediàtic cap endins i cap enfora. Segueixen havent-hi persones detingudes però no hi ha xifres perquè no hi ha organismes de drets humans fent informes. La defensoria del poble està amenaçada, el govern d'Añez ha expulsat a 730 doctors cubanes del país, la Comissió Interamericana de Drets Humans ha instal·lat una comissió per investigar el cop però a Haití. Com anem fins allà?", qüestionava indignada.

El 15 de novembre, Añez va firmar el decret 4078, que autoritzava les forces armades a utilitzar tots els mitjans disponibles per al restabliment de l'ordre intern. Els dies següents, enmig de les protestes, es van perpetrar les massacres de Senkata, a El Alto, i Sabana, a Cochabamba, en les quals van morir per bales de l'exèrcit aproximadament vint persones i centenars van resultar ferides.

VUIT CANDIDATURES A LES URNES

Més enllà de l'alarmant vulneració de drets humans viscuda, la situació política també va ser molt caòtica. Una auditoria de l'Organització d'Estats Americans (OEA), òrgan que Evo Morales ha acusat més d'una vegada de ser una eina dels interessos dels Estats Units, va assegurar que "en les eleccions presidencials hi havia hagut irregularitats i clares manipulacions". A finals del mes de febrer, però, un estudi de dos investigadors del Massachusetts Institute of Technology (MIT) assegura que no hi ha anomalies en el recompte oficial de vots tot i les discontinuïtats que va registrar i que per tant, amb una alta probabilitat, no va haver-hi frau.

Si va haver-hi frau o no, si va ser un cop d'estat o no, si el govern del MAS va incentivar les revoltes al carrer o no, si Evo Morales es va sentir obligat a fugir del país o va marxar per estratègia, són debats que se segueixen donant tant a Bolívia com al món. Algunes, com Amalia Pando, històrica periodista crítica amb el govern de Morales, ho va considerar "un intent dictatorial, un autocop i una contrarevolució". Altres, com l'ex-president de l'Uruguai Pepe Mujica, van declarar contundents que és un cop d'estat, sense voltes. I les discussions seguiran mentre comença una

nova batalla electoral, un mes abans d'unes eleccions a les quals s'han inscrit vuit candidatures.

"No hem tingut la capacitat de construir una altra figura que no sigui la de l'Estat, que és burgesa i patriarcal, sí. Però en tretze anys hem transformat moltes coses i les bases socials segueixen estant-hi presents", assegura Guzman. Efectivament, el favorit segons les enquestes és, per ara, el candidat del MAS, l'exministre d'economia Luis Arce Catacora, home de confiança d'Evo Morales. També s'hi presenten, com a prin-

Un mes abans de la data de votació, s'hi han inscrit vuit candidatures

cipals opositors, el periodista i expresident Carlos Mesa, amb el partit Comunidad Ciudadana, i, amb la nova formació política Creemos, l'home titllat de neofeixista que va entrar al palau de govern per jurar-hi la Bíblia durant la setmana de l'esclat social, Luis Fernando Camacho. A Evo Morales, per la seva banda, no se li ha permès registrar la seva candidatura a senador des de l'exili argentí.

Com a sorpresa recent, la presidenta interina Jeanine Añez, qui també va celebrar "el retorn de la Bíblia" al palau quan va assumir el càrrec interí, també competirà en els comicis. "La decisió d'Añez de postular a la presidència ha baixat el seu nivell d'aprovació. Ha passat de ser un govern de transició a ser jutge i part d'un procés electoral que exigeix la major neutralitat i confiança possible després del frau", assegura la periodista Zulema Alanes. "El panorama polític és complex a conseqüència de la incapacitat de les forces opositores al MAS per concretar un projecte unitari", assegura Alanes. Adriana Guzman, per la seva banda, explica que, "de cara a les eleccions del 3 de maig, els sectors masistes temen una altra repressió o inclús que no es puguin arribar a celebrar les eleccions per algun, diguem-ne, incident".

PUBLICACIÓ EDITADA CONJUNTAMENT PER CINEBAIX I LA DIRECTA

13a edició
MC
LA MOSTRA
DE CINEBAIX

CineBaix
www.cinebaix.com
C. Joan Batllori, 21
08980 Sant Feliu de Llobregat
936 661 859

La Directa
www.directa.cat
directa@directa.cat
FACEBOOK: La Directa - TWITTER: @La_Directa
Riera d'Escuder, 38, nau 1, planta 1
08028 Barcelona
661 493 117 - 935 270 982

CORRECCIÓ:
Aisha Seck i Èlia Olivan
FOTOGRAFIA:
Victor Serri
MAQUETACIÓ:
Lídia Guim
EDICIÓ:
Jesús Rodríguez
i Maties Lorente
PORTADA:
Pepa Ràfols

Un any de Bolsonaro deixa el

Tot i les promeses electorals, l'economia brasilera no creix com s'esperava, mentre s'apliquen polítiques que ataquen el medi ambient i les comunitats indígenes i es persegueix la dissidència política

Gabriela Marques @La_Directa
Rio de Janeiro

“**E**m presento davant de tots vostès en aquest dia, el dia en què el poble va començar a alliberar-se del socialisme”, així va començar el seu mandat Jair Bolsonaro l'1 de gener de 2019. Poc més d'un any després, l'àrea que havia creat més expectatives en els sectors que li donaven suport no ha aconseguit els números esperats. Malgrat totes les retallades promogudes, el PIB del Brasil ha experimentat un decebedor creixement de l'1,1%, quan algunes projeccions apuntaven a un percentatge al voltant del 2%. Alhora, la taxa de desocupació, que ha tingut una petita reducció i s'ha situat en l'11%, ha estat acompanyada d'un rècord en el nombre de treballadores informals.

La decepció en l'economia ve acompanyada d'una situació general de “reculada dels drets bàsics al Brasil: ha arribat un govern feixista, racista, misogin, que ha retallat les inversions socials en general”, assegura Marta Orsini, de l'organització Dones Brasileres contra el Feixisme. Les declaracions bel·licoses i de suport a la dictadura militar de Jair Bolsonaro s'han normalitzat. Tot això va prenent forma a través de mesures del govern en contra de polítiques públiques d'anteriors mandats que intentaven reparar desigualtats històriques de la societat brasilera en relació amb les poblacions negres, indígenes, LGTBIQ+ i els sectors de l'educació, medi ambient, salut, ciència i tecnologia, entre d'altres.

La relació de Bolsonaro amb la premsa nacional és una altra característica que crida l'atenció. A banda d'insinuacions sexuals a una periodista o la frase adreçada a un altre comunicador: “Tens una pinta tremenda d'homosexual”, el president va preparar una sorpresa per al dia en què es va anunciar el PIB del seu primer any al govern: va portar un humorista per fer-se passar per ell i distribuir bananes als professionals de la premsa presents.

LA FAMÍLIA DE BOLSONARO I L'ASSASSINAT DE MARIELLE

Actualment, Bolsonaro i els seus tres fills -el regidor Carlos Bolsonaro, el diputat Eduardo Bolsonaro i el senador Flávio Bolsonaro- s'enfronten a dos grans problemes relacionats amb la justícia. D'una banda, les evidències que existeixen de la seva relació amb milícies a Rio de Janeiro i l'assassinat de la regidora i activista afrobrasileira Marielle Franco. D'altra banda, les fàbriques de *fake*

news que van actuar especialment durant la campanya electoral de finals de 2018. En relació amb aquest últim cas, el congrés brasiler va crear una comissió parlamentària de recerca (CPI) per revelar la relació entre perfils falsos i atacs cibernètics durant les eleccions. L'inici de les recerques va posar a la diana la família Bolsonaro, que pot ser responsabilitzada per la difusió de notícies falses i discursos d'odi a través d'internet durant la campanya.

Malgrat totes les retallades, l'economia brasilera només ha crescut un 1,1%

Brasil devastat

El president brasilereny
Jair Bolsonaro
(Alan Santos)

Segons informacions de la pàgina web UOL, d'acord amb documents enviats per Facebook a la CPI, una de les pàgines de suport a Bolsonaro va ser creada des del mòbil d'un assessor directe d'Eduardo Bolsonaro amb l'ús d'un correu electrònic oficial del seu despatx. En el seu testimoniatge a la CPI, la diputada Joice Halssemann, excompanya de partit de Bolsonaro, va denunciar l'ús de gairebé mig milió de reals brasilers -95.000 euros- per a la difusió de notícies falses.

Les relacions de la família Bolsonaro amb les milícies armades continuen sent investigades: "Els Bolsonaro estan connectats des de fa anys amb aquests grups criminals, hi tenen molts vincles. El fill, per exemple, els ha fet homenatges, els ha lliurat premis, etc.", explica l'activista de Dones Brasileres contra el Feixisme. El 9 de febrer, però, les recerques es van quedar sense una peça important quan l'expolicia Adriano da Nóbrega va ser assassinat en una ope-

ració policial que va tenir lloc a casa d'un regidor del Partit Social Liberal (PSL), expartit de Jair Bolsonaro. Da Nóbrega estava pròfug des del gener de 2019 i, segons va aclarir un diputat del mateix partit que Marielle Franco al ple de la Cambra de Diputats, tenia relacions públiques amb la família Bolsonaro almenys des de 2003, quan Flávio Bolsonaro -llavors diputat a Rio de Janeiro- li va donar una menció d'honor per la seva tasca.

Segons han informat diversos mitjans de comunicació brasilers i internacionals, Da Nóbrega va ser acusat de comandar l'anomenada Oficina del Crim, organització que estaria darrere de l'assassinat de Franco i el seu conductor, Anderson Gomes. "Quan la companya Marielle Franco va ser assassinada, la família de Bolsonaro no en va fer cap menció, no es va pronunciar. Hi ha molts in-

Les relacions de la família Bolsonaro amb milícies armades són investigades

dicis que relacionen aquesta família amb l'assassinat de Marielle, però evidentment fiquen barreres, eliminen a qui convingui, no deixen que s'investigui amb més profunditat", denuncia Orsini.

POBLES INDÍGENES I MEDI AMBIENT

Un altre punt de la gestió del nou president que està cridant l'atenció internacional està relacionat amb les seves polítiques ambientals. El llistat de mesures criticades pels òrgans responsables de les qüestions indígenes i del medi ambient des del gener de 2019 és llarg. Una de les més remarcables ha estat el nomenament com a responsable de la protecció dels pobles indígenes aï-

llats de l'Amazònia -dins la Fundació Nacional de l'Indi (FUNAI)- d'un missioner que va actuar durant deu anys amb una organització dels Estats Units que es dedica a evangelitzar indígenes des de 1950. La Pastoral de la Terra (CPT) ja denuncia que el nombre de líders indígenes assassinats el 2019 és el més elevat dels últims onze anys.

D'altra banda, segons dades de l'Institut Nacional d'Investigació Espacial (INPE), el 2019 ha estat l'any en què s'ha produït més desforestació de l'Amazònia en l'última dècada. A més, el desembre de l'any passat el president va signar una mesura provisòria que regularitza l'ocupació il·legal de terres, i un projecte de llei que reglamenta la recerca i l'exploració de mineria i la construcció de centrals hidroelèctriques en terres indígenes. Segons Marta Orsini, en matèria de natura i medi ambient, "hi ha una reculada immensa tenint en compte el que s'havia avançat -encara que els anys del Partit dels Treballadors de Lula i Dilma tampoc no han estat perfectes".

En una entrevista recent, el reconegut antropòleg Eduardo Viveiros de Castro afirmava que el govern ha declarat la guerra als pobles indígenes i atribueix l'augment de la desforestació al país a una aliança entre la gestió actual i els sectors interessats en l'extracció de mineria i la plantació de soja. Per a l'antropòleg, el govern de Bolsonaro actua en tres fronts: l'econòmic, amb la privatització del territori brasiler, la qual cosa significa reducció de reserves ecològiques i terres indígenes; el religiós, amb l'evangelització i la conversió dels pobles indígenes, i el militar, que veu els pobles indígenes com una amenaça a la sobirania nacional.

"Tot indica que empitjorarà, perquè el primer que va fer Bolsonaro en arribar al poder va ser flexibilitzar la tinença d'armes, que s'ha traduït en una realitat sobretot a la zona rural, i això té a veure amb el que va passar l'any passat a l'Amazònia i que es repetirà i segurament empitjorarà en el pròxim període sec", assegura l'activista de Dones contra el Feixisme.

Els drets LGBTI s'obren camí a l'Amèrica Llatina

El matrimoni igualitari i el canvi de gènere es van obrint pas en un context en què encara alguns països mantenen al codi penal les relacions homosexuals

Darwin Balanta @La_Directa

Amolts dels països d'Amèrica Llatina, viure en plenitud de drets encara és un desafiament per a les persones lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals (LGBTI). Només a sis dels 26 països del subcontinent és legal el matrimoni igualitari i, en canvi, a tretze està permès el canvi de gènere. Malgrat que diverses lleis contra la discriminació s'estan elaborant i posant en pràctica a tota la regió, ser membre visible d'aquest col·lectiu comporta una batalla diària des dels entorns micro fins als macro. Actualment, els països amb més garanties legals per a la població LGBTI són l'Argentina, l'Uruguai, l'Equador, el Brasil i Colòmbia.

A Colòmbia, des de l'any 2007, les parelles LGBTI amb més de tres anys de convivència i/o unides com a parella de fet tenen dret a pensió en cas de mort del membre de la parella que cotitzi, dret a nacionalitat, seguretat social, permís de residència i drets familiars de propietat. Des del 2015, les parelles LGBTI també poden adoptar i el matrimoni va ser aprovat al país caribeny l'any 2016. L'actual alcaldessa de Bogotá, Claudia López Hernández, està casada amb una dona i s'ha distingit per ser una reconeguda activista LGBTI al país. Per a Valerie Summer, activista trans, afrocolombiana, directora de la col·lectivitat trans En[Poder] Arte, se suposa que hi ha polítiques nacionals, però són només per mostrar que a Colòmbia es legisla i es respecten els drets de les persones LGBTI. Ella, qui és estudiant d'Educació Popular a la Universitat del Valle de Cali, afirma que per a les persones trans la preocupació prin-

cipal no és casar-se, és que les deixin de matar.

Summer defensa que encara queda molt camí per avançar. Per a ella, la lluita LGBTI s'ha centrat molt en els drets de gais i lesbianes, que tenen alguns drets més assegurats, en canvi, "som nosaltres les que posem les morts perquè es digui que les LGBTI pateixen, quan realment som les trans i els subjectes superfeminitzats". Segons l'activista, aquestes lleis han impactat molt poc en la vida de les persones trans. Segons l'informe *El prejudici no coneix fronteres*, publicat el 2019 per diverses organitzacions de drets humans, entre el 2014 i el 2019 va haver-hi 542 assassinats de persones LGBTI a Colòmbia, la majoria d'elles transsexuals. La situació només és pitjor al Brasil, on segons l'Associació Nacional de Travestis i Transsexuals, el nombre d'assassinats de persones LGBTI pot arribar als 1.650 casos.

A Bolívia no hi ha llei de matrimoni igualitari, com tampoc n'hi ha a Xile, el Paraguai, El Salvador o Guatemala. Al Brasil, aprovat des del 2013 però ara en risc amb les polítiques del govern ultraconservador de Jair Bolsonaro, es permet, a més, l'adopció des del 2015, el canvi de gènere en la documentació i l'ús de nom social per a persones transexuals, i s'estan aplicant algunes accions afirmatives com places per a l'ingrés a les universitats públiques per a la població trans. A Guatemala, en canvi, l'adopció per parelles del mateix sexe no està permesa.

L'Argentina és un dels països que més ha legislat, fins ara, a favor de la comunitat LGBTI. El 2003, les províncies de Buenos Aires i Río Negro van crear la "unió civil de dues persones", que reconeix els

Ser membre visible del col·lectiu LGBTI comporta, de vegades, una batalla diària

drets civils parentals a parelles de qualsevol sexe. El 2010, va ser la primera nació de l'Amèrica Llatina a aprovar el matrimoni igualitari i l'adopció entre persones del mateix sexe, i el 2012 va posar en vigència la llei d'identitat de gènere, que permet el canvi de nom i gènere. Finalment, el 2015 va començar a tenir efecte la llei d'unió convivencial, creada per a les persones

que no els interessa casar-se però que vulguin obtenir les garanties legals ofertades per l'Estat.

A Mèxic, el matrimoni gai -igual que l'adopció- és legal només en alguns estats, entre ells Ciutat de Mèxic (2009), Coahuila (2014), Baixa Califòrnia (2018), Chihuahua (2017) i altres, però encara no hi ha una llei federal unificada que validi la unió de dues persones del mateix sexe.

A PRESÓ PER ESTIMAR-SE

Els casos més greus del continent són Haití, Guyana i el Paraguai. En el primer cas, el codi civil prohibeix el matrimoni entre persones del mateix sexe, des del 2017, sota el risc de ser empresonades fins a tres anys i/o haver de pagar una multa de fins a 8.000 dòlars. A més, les manifestacions públiques, espectacles, propagandes i esdeveniments on es faci qualsevol apologia LGBTI estan pro-

Manifestació pels drets LGBTI a l'Argentina, un dels països que més ha legislat a favor d'aquesta comunitat a l'Amèrica Llatina

hibides. Guyana és l'únic país d'Amèrica on les relacions amoroses entre homes són un delictes penalitzat amb cadena perpètua, segons una llei del 1893. Les relacions entre dones no estan penalitzades, però tampoc protegides. Al Paraguai no hi ha cap llei que protegeixi la població LGBTI, ni tampoc cap projecte de llei de camí al Congrés. Per a les paraguaianes LGBTI, la unió civil afectiva, canviar-se de sexe i donar sang no són una opció.

A El Salvador, actualment les organitzacions LGBTI estan pressionant la Cort Superior de Justícia, que ha de decidir si legalitza o denega aquest dret. A pesar que la majoria de la diputació i de la magistratura és conservadora, hi ha pressió tant dels moviments LGBTI com de la Comissió Interamericana de Drets Humans (CIDH) per la legalització del matrimoni igualitari. Aquesta organització

va visitar el país mesoamericà el gener d'enguany i va advertir sobre la falta de garanties per a la població LGBTI. Així com amb les dones que decideixen avortar, El Salvador és un dels països més violents i discriminatoris per al col·lectiu LGBTI. Segons l'Associació Entre Amics LGBTI, els casos d'assassinats van creixent des del 2008 i, d'acord amb l'exdirectora de Diversitat Sexual de la Secretària d'Inclusió Social, Cruz Torres, s'estima que entre 1993 i 2017 més de 600 persones LGBTI han estat assassinades. Segons l'informe preparat per l'Associació Entre Amics, molts dels casos de violència revelen signes de tortura.

A Cuba no hi ha cap garantia per a les unions entre persones LGBTI. Entre 2009 i 2017, l'illa va viure un període de tolerància, amb el suport de Mariela Castro, filla del president, qui és directora del Centre Nacional

d'Educació Sexual (SENECEX). Però en un nou retrocés a l'illa del carib, l'any passat la marxa de l'orgull gai de l'Havana va ser prohibida. Malgrat la prohibició, aquesta comunitat va sortir al centre de la capital cubana per fer-se escoltar, en una jornada que va acabar amb dues persones líders detingudes i la dispersió de les persones marxants per part de la policia.

L'Argentina és un dels països que més ha legislat a favor de la comunitat LGBTI

Hondures, Nicaragua, Panamà, el Perú i Veneçuela no tenen cap figura jurídica que avaluï la unió de persones del mateix sexe. Giovanni Piermattei, president de l'organització Veneçuela Igualitària, explica que al seu país, malgrat que hi ha tots els supòsits legals per crear una legislació que asseguri els drets en les unions afectives de persones LGBTI, el tema encara no ha estat tocat. La Constitució veneçolana prohibeix la discriminació per orientació sexual, a més de diverses sentències que van decidir a favor del reconeixement de drets a les famílies homoparentals. Veneçuela Igualitària, segons Piermattei, defensa que el país avanci a legislar sobre matrimoni igualitari, identitat de gènere, lleis antidiscriminació, a més d'assegurar una educació inclusiva amb perspectiva de gènere.

CineBaix s'adapta al confinament i estrena una sala virtual

Amb la **capacitat de reinvençió per bandera** i amb la ferma voluntat de seguir donant suport -a través del cinema i la cultura- a un canvi social que fomenti la cultura de la pau, la defensa dels drets humans i una economia social i solidària, **CineBaix presenta SALA7.CINEBAIX.VIRTUAL**. Aquesta nova sala se suma a les sis sales físiques que té CineBaix, i té la particularitat que **les seves parets seran les de qualsevol casa** que vulgui gaudir de la programació que ofereix. És així com neix la **primera plataforma virtual independent i autogestionada** per una associació sense ànim de lucre, que **permetrà visionar les**

pel·lícules del Festival de Cinema Llatinoamericà i seguir posant en relleu el **model de cinema de proximitat**, associatiu, autogestionat i d'independència econòmica que el defineix, en un moment en què les plataformes *mainstream* ofereixen cinema en *streaming* a dojo. Tot i que **SALA7.CINEBAIX.VIRTUAL neix com a forma d'adaptació** davant d'un moment d'excepcionalitat, **CineBaix pretén incorporar-la des d'ara al seu projecte** i complementar amb aquest nou format virtual el cinema presencial i de proximitat que el caracteritza.

Del **22 d'abril**
al **3 de maig**
de **2020**

14 pel·lícules
11 països
12 dies
8 estrenes a Catalunya
1 estrena mundial
4 estrenes a l'Estat espanyol

Publicació especial en col·laboració amb la Directa

ORGANITZACIÓ

MEMBRE DE LA XARXA CICAIE

AMB EL SUPORT DE

EN CONVENI AMB

MITJANS OFICIALS

Associació
CineBaix

www.cinebaix.com

- Som un cinema associatiu sense ànim de lucre
- Treballem des del voluntariat i l'autogestió per oferir-te: cinema, òperes i ballets, cinefòrums, la Mostra de CineBaix, sessions per a centres educatius, Cicle de cinema infantil...
- Utilitzem serveis financers ètics i solidaris
- Oferim productes de comerç just, ecològics, alternatius i de proximitat

AJUDA'NS
A CONTINUAR
FES-TE'N SOCI